

# szlak rowerowy

## MIEJSCA PAMIĘCI



**ADELFI**  
Stowarzyszenie

**Powiat Etcki**

Niezbędny telefonów:

Policja	997
Straż pożarna	998
Pogotowie	999
Alarm w nagłych przypadkach	112
Straż Miejska w Etku	986
CIT w Etku	87 621 70 10
Nadleśnictwo Etk	87 620 25 13



Folder stanowi materiał promocyjny i nie jest przeznaczony na sprzedaż. Treści dotyczące obiektów kulturowych i zabytkowych pochodzą ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Etka i Kalinowo. Pozostałe informacje zawarte w folderze zostały zebrane przez członków Stowarzyszenia Adelfi podczas wizji lokalnych, badań terenowych, wypraw oraz znakowania szlaku. Miejsca oraz obiekty w nim wymienione zostały wybrane według subiektywnej oceny autorów.

**1** **START** Początek szlaku. Zaczynamy zielonym szlakiem na plaży miejskiej w Etku, stąd przejeżdżamy promenadą w kierunku południowej części Jeziora Etckiego i dalej bulwami wzdłuż brzegu jeziora.



**2** Przejście przez drogę krajową. Tutaj należy przeprowadzić rower przez jezdnię.

**3** Koniec szlaku zielonego, początek szlaku czerwonego.

**4** Grób zbiorowy żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej. Niewielka mogiła znajduje się nieopodal skrzyżowania ulic Kolejowej i Wilczej w Etku.



**5** Cmentarz Ewangelicki z XIX w. Położony na wzgórzu przy drodze leśnej do Mrozów, zaniedbany i dziko porośnięty, znajduje się na nim kilka nagrobków, o których pamięta czasem okoliczna ludność zapalając znicze.



**6** Zespół Leśniczówki w Mrozach Wielkich. Szlak nie przebiega bezpośrednio przy siedzibie Nadleśnictwa Etka, jednak warto tam zajrzeć, ze względu na budynek z początku XX w. oraz park z interesującym drzewostanem. Dzisiejszy budynek, będący siedzibą Nadleśnictwa Etka, został przebudowany, jednak jego architektura jest nadal warta uwagi.



**7** Dom i zabudowania gospodarcze z okresu międzywojennego, Mrozy Wielkie. Charakterystyczny dla tego okresu dom mieszkalny. Uwagę przykuwa ciekawa architektura budynku gospodarczego.



**8** Cmentarz ewangelicki z XIX w., Mrozy Wielkie. Żeby trafić na cmentarz, należy nieco zjechać z trasy wytyczonej przez szlak, skręcając w drogę na skrzyżowaniu w centrum wsi. Cmentarz ukryty jest w lesie i stosunkowo trudno go znaleźć, warto jednak podjąć ten trud, choćby dla obejrzenia nagrobków charakterystycznych dla ewangelickich pochówków.



**9** Dom z zachowanym fragmentem muru, początek XX w., Mrozy Wielkie. Po przeciwnej stronie drogi mamy piękny widok na Selmęt Wielki. Zejście na brzeg jeziora jest łagodne, dobrze oświetlone, znajduje się tu pomost. Plaża jest niestrzeżona.

**10** Dzika plaża z licznymi pomostami oraz atrakcyjnymi panoramami na Selmęt Wielki, Sordachy. Już od wjazdu do Sordach oczom turystów ukazują się najciekawsze widoki na Selmęt Wielki. Mamy tu łagodne zejścia na brzeg jeziora, piaszczysto-kamieniste dno zbiornika oraz liczne pomosty zbudowane przez mieszkańców. Po przeciwnej stronie drogi warto zwrócić uwagę na dom zbudowany na początku XX w.



**11** Szkoła z fragmentem muru oraz budynek gospodarczy z początku XX w., Sordachy. Przy wyjeździe ze wsi jednym z ostatnich domów jest budynek starej szkoły, który został przebudowany i stanowi pozytywny przykład adaptacji na pomieszczenia mieszkalne.

**12** Dzika plaża, Koziki. Niezagospodarowane, dość obszerne miejsce nad brzegiem jeziora. Trawa, roślinność przybrzeżna oraz ciekawe widoki na Selmęt Wielki. Dziką plażę uatrakcyjnia łagodne nachylenie stoku oraz piaszczyste dno zbiornika.



**13** Cmentarz wojenny z I wojny światowej, wpisany do rejestru zabytków, Makosieje. Cmentarz stanowi miejsce pochówku żołnierzy rosyjskich i niemieckich; jest dobrze utrzymany, oczyszczony, zachowane zostały wokół niego dawne skarpy. W lesie obok, przed Makosiejami, znajduje się cmentarz ewangelicki z przełomu XIX i XX w. odrestaurowany przez lokalną społeczność.



**14** Dzika plaża, Makosieje. Wykonana całkowicie z inicjatywy mieszkańców wsi – niegdyś nie było tu takiego łagodnego, wolnego od roślinności wodnej miejsca. To Makosiejanie nawieźli ziemię, by usypać dzisiejsze kąpielisko. Dziś korzystają z tej atrakcji nie tylko mieszkańcy Makosiej, ale także ludność z pobliskich miejscowości oraz turyści odwiedzający to miejsce latem.

**15** Plaża wiejska, Łoje.

**16** Cmentarz ewangelicki z XIX w., wpisany do rejestru zabytków, Łaski Wielkie. Dawne miejsce pochówku, czynne jeszcze w latach 80-tych; dobrze zachowany drzewostan, można znaleźć tu stare okazy żywotników. Mimo, że cmentarz został uporządkowany, nie udało się go uratować przed dewastacją oraz kradzieżą metalowych elementów. Na uwagę zasługują specjalnie wydzielone kwatery rodzinne.



**17** Punkt widokowy, Sędki. Nie jest to miejsce specjalnie wydzielone oraz zagospodarowane. Z naturalnej skarpy rozciąga się bardzo atrakcyjny widok na Jezioro Selmęt Wielki oraz przylegające do niego podmokłe tereny.



**18** Kościół rzymskokatolicki, Sędki.



**19** Przejście przez drogę krajową. Tutaj należy przeprowadzić rower przez jezdnię.

**20** Plaża strzeżona, Szeligi. Jedno z nielicznie dostępnych miejsc nad brzegiem Selmętu, gdzie można korzystać z kąpieliska bez obawy o zakłócenie strefy ciszy, którą objęte jest jezioro. Mamy tu możliwość wypożyczenia sprzętu wodnego. Plaża ta jest miejscem wypadowym dla mieszkańców Etka oraz turystów podczas sezonu letniego.



**21** Szkoła oraz budynek gospodarczy z zachowanymi fragmentami muru z początku XX w., Szeligi.



**22** Cmentarz ewangelicki z początku XX w. wpisany do rejestru zabytków, Szeligi. Znajdują się tu groby żołnierzy niemieckich poległych w 1914 roku. Trudno się tu poruszać, ponieważ teren cmentarza porasta wysoka, dzika roślinność. Odnaleźć tu można nagrobki z czasów I wojny światowej. Cmentarz, mimo wpisu do rejestru zabytków, jest bardzo zdewastowany i zaniedbany.

**ADELFI**

Stowarzyszenie



Powiat Etcki

